Διερεύνηση των απόψεων των νοσηλευτών για την υιοθέτηση στην κλινική πράξη της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις

Ευφροσύνη Παπαδοπούλου¹, Ευρυδίκη Καμπά², Αρετή Σταυροπούλου³, Μάρθα Κελέση⁴

1. Νοσηλεύτρια, MSc, Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Άγιος Παύλος»
2. Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
3. Λέκτορας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
4. Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Αν και υπάρχουν διαθέσιμες κατευθυντήριες οδηγίες και πρωτόκολλα για την κλινική πρακτική, η εφαρμογή, από τους επαγγελματίες υγείας, φροντίδας βασισμένης σε ενδείξεις δεν είναι ευρέως διαδεδομένη στην κλινική πρακτική. Η πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις σχετίζεται με την καλύτερη έκβαση των ασθενών και την οικονομικά αποδοτική φροντίδα.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνήσει τις απόψεις των νοσηλευτών για την εφαρμογή της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις στην κλινική πράξη.

Μεθοδολογία: Πρόκειται για συστηματική ανασκόπηση. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας έγινε στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων Pubmed με συγκεκριμένες λέξεις κλειδιά και αφορούσε δημοσιεύσεις της τελευταίας πενταετίας στην Αγγλική ή Ελληνική γλώσσα. Αρχικά βρέθηκαν 417 άρθρα, από τα οποία επελέγησαν τελικά δέκα κλινικές και πολυκεντρικές μελέτες, μετα-ανάλυσεις και συγκριτικές μελέτες που υπήρχε πρόσβαση στο πλήρες κείμενο.

Αποτελέσματα: Περίπου οι μισοί νοσηλευτές γνώριζαν για την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις, είχαν θετική στάση και ήταν πρόθυμοι να αυξήσουν τις γνώσεις τους για ακολουθήσουν τις νέες τάσεις στην κλινική πρακτική. Οι νοσηλευτές έχουν μικρή εξοικείωση με την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις και υποστήριξαν ότι είναι χρήσιμη στην κλινική πρακτική, αλλά δεν διαθέτουν τις γνώσεις για την εφαρμογή της. Παρόλο που οι περισσότεροι νοσηλευτές γνώριζαν τι είναι η πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις, ήταν λιγότερο σίγουροι για τις δικές τους γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται. Οι κλινικές δεξιότητες βασισμένες σε ενδείξεις που απαιτούσαν εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις και δεξιότητες υλοποιήθηκαν λιγότερο συχνά. Τα εμπόδια για την ενσωμάτωση της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις στην κλινική πρακτική ήταν η έλλειψη χρόνου, η έλλειψη δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αναζήτηση πληροφοριών, την επεξεργασία και εφαρμογή πληροφοριών, η έλλειψη διοικητικής υποστήριξης και η έλλειψη αναγνώρισης του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Οι νεότεροι σε εμπειρία νοσηλευτές, εκείνοι με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, όσοι κατείχαν θέση ευθύνης και το καθεστώς εργασίας πλήρους απασχόλησης είχαν ισχυρότερες πεποιθήσεις ως προς τον βαθμό στον οποίο η κλινική νοσηλευτική πρακτική μπορεί να βασιστεί σε ενδείξεις.

Συμπεράσματα: Είναι απαραίτητο όλοι οι νοσηλευτές να λαμβάνουν την κατάλληλη εκπαίδευση και επιμόρφωση ώστε να είναι σε θέση να αξιολογούν τα ερευνητικά δεδομένα και να εφαρμόσουν αλλαγές στην κλινική πρακτική που βασίζονται σε ενδείξεις. Η εισαγωγή της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις στα προγράμματα σπουδών των νοσηλευτικών σχολών, καθώς και η συστηματική ενσωμάτωσή της στην καθημερινή κλινική πρακτική, θα ενισχύσει σημαντικά τις πεποιθήσεις των νοσηλευτών.

Λέξεις κλειδιά: Απόψεις, εμπόδια, νοσηλευτές, πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις, στάσεις.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας: Ευφροσύνη Παπαδοπούλου
e-mail επικοινωνίας: efro.pap@gmail.com

Ημερομηνία υποβολής: 22/06/2018
Ημερομηνία δημοσίευσης: Ιούλιος 2019

Αναφορά του άρθρου ως: Παπαδοπούλου Ε., Καμπά Ε., Σταυροπούλου Α. & Κελέση Μ. (2019). Διερεύνηση των απόψεων των νοσηλευτών για την υιοθέτηση στην κλινική πράξη της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις. Ελληνικό Περιοδικό Νοσηλευτικής Επιστήμης 12(3): 20-30, DOI: <https://doi.org/10.24283/hjns.2019.3.3>

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Η Πρακτική Βασισμένη σε Ενδείξεις (ΠΒΕ) σχετίζεται με καλύτερη έκβαση των ασθενών και πιο αποδοτική οικονομικά φροντίδα
- Οι νοσηλευτές δεν είχαν μεγάλη εμπιστοσύνη στις γνώσεις τους, αλλά και στις δεξιότητες που απαιτούνται για την εφαρμογή της ΠΒΕ, αλλά παράλληλα ήταν διατεθειμένοι να καταβάλουν προσπάθειες βελτίωσης
- Η έλλειψη χρόνου και η έλλειψη δεξιοτήτων αναζήτησης και επεξεργασίας πληροφοριών από τη βιβλιογραφία αποτελούν τα πιο σημαντικά εμπόδια για την ενσωμάτωση της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις στην κλινική πρακτική.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Melnyk και Fineout-Overholt (2011) ανέφεραν ότι «αν και υπάρχει μια έκρηξη διαθέσιμων επιστημονικών στοιχείων για την καθοδήγηση της κλινικής πρακτικής, σε πολλά συστήματα υγειονομικής περίθαλψης η εφαρμογή, από τους επαγγελματίες υγείας, βασισμένης σε ενδείξεις φροντίδας δεν αποτελεί συνήθως τον κανόνα». Στην πραγματικότητα, το Ινστιτούτο Ιατρικής (Institute of Medicine 2001) ανέφερε ότι «οι ασθενείς θα πρέπει να είναι σε θέση να λάβουν φροντίδα που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους και να βασίζεται στις καλύτερες επιστημονικές γνώσεις. Δυστυχώς, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι αυτό συχνά δεν συμβαίνει».

Αρκετά εμπόδια στη διαδικασία της υιοθέτησης της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις εντοπίζονται στους χώρους παροχής φροντίδας. Τα σημαντικότερα από αυτά περιλαμβάνουν κακές τεχνικές δεξιότητες, έλλειψη πρόσβασης σε σχετικούς πόρους, έλλειψη εμπειρίας στην κριτική αξιολόγηση και τη σύνθεση των αποτελεσμάτων της έρευνας, ιδίως της στατιστικής ανάλυσης, καθώς και οι απόψεις, στάσεις και πεποιθήσεις των ίδιων των νοσηλευτών (Hauck et al 2012). Επίσης, παρανοήσεις σχετικά με την Πρακτική Βασισμένη σε Ενδείξεις (ΠΒΕ), αρνητικές απόψεις σχετικά με τη χρήση της έρευνας, έλλειψη υποστήριξης και καθοδήγησης από τους ασκούντες διοίκηση, χρονικοί περιορισμοί και έλλειψη βασικών γνώσεων έρευνας (Davidson & Brown 2014) αποτελούν περαιτέρω εμπόδια.

Η ΠΒΕ σχετίζεται με καλύτερη έκβαση των ασθενών και οικονομικά αποδοτική φροντίδα (Thorsteinsson 2013). Παρά τη σημασία της, οι νοσηλευτές αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή αυτής της προσέγγισης (Gerrish & Cooke 2013). Στην πραγματικότητα, παρά την προτροπή για εφαρμογή τεκμηριωμένης πρακτικής, ο Thorsteinsson (2013) διαπίστωσε ότι η χρήση της από τους νοσηλευτές στην καθημερινή πρακτική είναι περιορισμένη. Αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η εφαρμογή της διαδικασίας αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για τη νοσηλευτική κοινότητα.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνήσει τις απόψεις των νοσηλευτών για την υιοθέτηση της ΠΒΕ

στην κλινική πράξη, όπως αυτές διατυπώνονται σε πληθώρα μελετών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια συστηματική ανασκόπηση. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας πραγματοποιήθηκε στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων Pubmed με λέξεις κλειδιά, όπως nurses, beliefs, evidence based clinical practice, evidence based practice, clinical practice. Οι λέξεις χρησιμοποιήθηκαν είτε μόνες είτε σε συνδυασμούς μεταξύ τους.

Κριτήρια ένταξης

Ως κριτήρια ένταξης στη μελέτη τέθηκαν τα ακόλουθα: τα άρθρα να είναι δημοσιευμένα στην Ελληνική ή Αγγλική γλώσσα, δημοσιευμένα την τελευταία πενταετία (2013 έως 2018), και να υπάρχει πρόσβαση στο πλήρες κείμενο του άρθρου. Τέλος, τα άρθρα θα έπρεπε να ήταν κλινικές και/ή πολυκεντρικές μελέτες, ελεγχόμενες κλινικές μελέτες, τυχαιοποιημένες κλινικές μελέτες, μετα-αναλύσεις, συγκριτικές μελέτες και συνδυασμοί αυτών.

Κριτήρια αποκλεισμού

Από την παρούσα συστηματική ανασκόπηση αποκλείστηκαν όσα άρθρα ήταν δημοσιευμένα σε άλλη γλώσσα πλην της ελληνικής και αγγλικής, υπήρχε πρόσβαση μόνο στην περίληψη του άρθρου, ήταν δημοσιευμένα προγενέστερα του 2013 και αποτελούσαν ανασκοπήσεις και συστηματικές ανασκοπήσεις.

Διαδικασία επιλογής άρθρων

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την τελική επιλογή των άρθρων που θα συμπεριλαμβάνονταν στη μελέτη ήταν η εξής:

- Στο πεδίο «αναζήτηση βιβλιογραφίας» της βάσης δεδομένων γράφτηκαν οι λέξεις κλειδιά και οι συνδυασμοί που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Με αυτό τον τρόπο βρέθηκαν συνολικά 417 άρθρα.
- Θέτοντας χρονικό περιορισμό την τελευταία πενταετία, αποκλείστηκαν 244 άρθρα, οπότε έμειναν 173 άρθρα.

- Από αυτά, 4 άρθρα ήταν γραμμένα στα Ιταλικά, 6 στα Σουηδικά και 5 στα Γερμανικά. Δηλαδή, αποκλείστηκαν συνολικά 15 άρθρα καθώς ήταν δημοσιευμένα σε άλλη γλώσσα πλην ελληνικής και αγγλικής. Έτσι, η ερευνητική ομάδα κατέληξε σε 158 άρθρα.
- Στη συνέχεια, τέθηκαν περιορισμοί ως προς το είδος των άρθρων και συγκεκριμένα επιλέχθηκαν τα εξής: κλινικές και/ή πολυκεντρικές μελέτες, ελεγχόμενες κλινικές μελέτες, τυχαιοποιημένες κλινικές μελέτες, μετα-αναλύσεις, συγκριτικές μελέτες και συνδυασμοί αυτών. Έτσι αποκλείστηκαν 129 άρθρα και παρέμειναν για μελέτη 29 άρθρα.
- Μετά την ανάγνωση των τίτλων αποκλείστηκαν 16 άρθρα, καθώς δεν εντασσόταν στα κριτήρια επιλογής, καταλήγοντας σε 13 άρθρα.
- Μετά την ανάγνωση της περίληψης αποκλείστηκαν άλλα 3 άρθρα που δεν πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης.
- Τελικά, η διαδικασία κατέληξε σε δέκα άρθρα. Η διαδικασία επιλογής των άρθρων παρουσιάζεται στο διάγραμμα ροής.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Κατά την βιβλιογραφική αναζήτηση βρέθηκαν συνολικά δέκα μελέτες, εκ των οποίων μια ήταν περιγραφική (Thorsteinsson 2013), μια ποιοτική μελέτη (Pétre et al 2018), πέντε περιγραφικές συγχρονικές μελέτες (White-Williams et al 2013, Heydari et al 2014, Nguyen & Wilson 2016, Saunders & Vehviläinen-Julkunen 2017, Pereira et al 2018), μια συγχρονική μη πειραματική ποσοτική μελέτη (Skela-Savič et al 2017), μία συγχρονική μελέτη (Verloo et al 2017) και μια συγκριτική μελέτη (Underhill et al 2015).

Στις περισσότερες μελέτες συμπεριλήφθηκαν νοσηλευτές που εργάζονταν μόνο σε νοσοκομεία (Thorsteinsson 2013, White-Williams et al 2013, Heydari et al 2014, Underhill et al 2015, Nguyen & Wilson 2016, Saunders & Vehviläinen-Julkunen 2017, Skela-Savič et al 2017, Verloo et al 2017). Ενώ, μία μελέτη περιελάμβανε νοσηλευτές που εργάζονταν στην κοινότητα (Pereira et al 2018) και μία νοσηλευτές που εργάζονταν σε ποικίλους χώρους παροχής υγειονομικής φροντίδας, και συγκεκριμένα κατ'οίκον, σε νοσοκομεία, σε χώρους παροχής ψυχιατρικής περίθαλψης και φροντίδας χρονίως πασχόντων, και σε κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων (Pétre et al 2018).

Σε κάποιες από τις μελέτες που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση τα ποσοστά των νοσηλευτών που γνώριζαν τι είναι η ΠΒΕ ήταν υψηλά. Στη μελέτη των White-Williams et al (2013) σχεδόν όλοι οι νοσηλευτές (96%) γνώριζαν τι είναι η ΠΒΕ, και το 32% από αυτούς είχε παρακολουθήσει τουλάχιστον ένα σχετικό σεμινάριο, και στην έρευνα των Pereira et al (2018)

περίπου οι μισοί νοσηλευτές γνώριζαν για την ΠΒΕ. Όσον αφορά τις στάσεις των νοσηλευτών απέναντι στην ΠΒΕ, κάποιες μελέτες ανέφεραν ότι οι περισσότεροι νοσηλευτές είχαν θετική στάση και ήταν πρόθυμοι να αυξήσουν τις γνώσεις τους για να βελτιώσουν την κλινική πρακτική τους (Thorsteinsson 2013, White-Williams et al 2013, Heydari et al 2014, Verloo et al 2017, Pereira et al 2018).

Παράλληλα, εντοπίστηκαν και μελέτες (Nguyen & Wilson 2016, Pétre et al 2018) στις οποίες οι νοσηλευτές είχαν μικρή εξοικείωση με την ΠΒΕ. Μάλιστα, η μελέτη των Nguyen & Wilson (2016) ανέφερε ότι μόνο το 29,5% των νοσηλευτών ήταν εξοικειωμένοι με αυτή τη διαδικασία. Σε άλλες μελέτες οι νοσηλευτές ανέφεραν ότι ήταν λιγότερο σίγουροι για τις γνώσεις τους και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την εφαρμογή της ΠΒΕ (Thorsteinsson 2013, Heydari et al 2014, Saunders & Vehviläinen-Julkunen 2017), αλλά παράλληλα ήταν διατεθειμένοι να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους (Pereira et al 2018), καθώς θεωρούσαν την ΠΒΕ χρήσιμη στην κλινική πρακτική, κυρίως για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης φροντίδας (Thorsteinsson 2013, Skela-Savič et al 2017, Verloo et al 2017).

Κατά τη μελέτη, βρέθηκε ότι η εφαρμογή της ΠΒΕ στην καθημερινή κλινική πρακτική είναι από πολύ περιορισμένη (Skela-Savič et al 2017) έως μέτρια (White-Williams et al 2013). Επίσης, βρέθηκε ότι οι διαδικασίες ΠΒΕ που απαιτούσαν υψηλές επιστημονικές γνώσεις και δεξιότητες υλοποιήθηκαν λιγότερο συχνά (Pereira et al 2018).

Αναφορικά με τα εμπόδια ή τους λόγους μη ενσωμάτωσης της ΠΒΕ στην κλινική πρακτική, βρέθηκε ότι ήταν η έλλειψη χρόνου (Thorsteinsson 2013, Pétre et al 2018), η έλλειψη δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αναζήτηση, επεξεργασία και εφαρμογή πληροφοριών (Thorsteinsson 2013, White-Williams et al 2013, Pétre et al 2018), την έλλειψη υποστήριξης από τη διοίκηση και την έλλειψη αναγνώρισης του νοσηλευτικού επαγγέλματος (Pétre et al 2018).

Οι νεότεροι σε εμπειρία νοσηλευτές (Saunders & Vehviläinen-Julkunen 2017), εκείνοι με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης (White-Williams et al 2013, Underhill et al 2015, Saunders & Vehviläinen-Julkunen 2017, Verloo et al 2017), όσοι κατείχαν θέση ευθύνης (White-Williams et al 2013, Verloo et al 2017) και όσοι υπηρετούσαν με πλήρη απασχόληση (White-Williams et al 2013) είχαν ισχυρότερες πεποιθήσεις ως προς τον βαθμό στον οποίο η κλινική νοσηλευτική πρακτική μπορεί να βασιστεί σε ενδείξεις.

Οι περισσότεροι νοσηλευτές αναζητούσαν λύση στα κλινικά προβλήματα που αντιμετώπιζαν καταφεύγοντας σε συνομηλίκους και ομόβαθμους τους αντί να αναζητούν βιβλιογραφική τεκμηρίωση (Thorsteinsson 2013). Η χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας στην κλινική

πρακτική συνδέθηκε με θετικές πεποιθήσεις, εξοικείωση και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την ΠΒΕ (Thorsteinsson 2013, Nguyen & Wilson 2016).

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Κατά τη μελέτη της βιβλιογραφίας βρέθηκε ότι τα τελευταία χρόνια υπήρξαν ορισμένες αλλαγές στις πεποιθήσεις των νοσηλευτών αναφορικά με την ΠΒΕ. Οι πεποιθήσεις των νοσηλευτών είναι πιο θετικές, οι γνώσεις τους περισσότερες, αλλά και η κατανόηση της ανάγκης για εφαρμογή της ΠΒΕ ήταν εμφανής σε όλες τις μελέτες που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση.

Οι νοσηλευτές αναγνώριζαν την αξία της ΠΒΕ στην κλινική πρακτική, υποστηρίζοντας κυρίως ότι η εφαρμογή της θα μπορούσε να βελτιώσει την παρεχόμενη φροντίδα (Gerrish & Cooke 2013, Thorsteinsson, 2013, Baird & Miller 2015). Παρόλα αυτά, ανέφεραν την ανάγκη της εις βάθος κατανόησης της ΠΒΕ, και ταυτόχρονα έκαναν λόγο για τα οφέλη της κλινικής έρευνας (Majid et al 2011, Stokke et al 2014, Mallion & Brooke 2016). Αρκετά σημαντική ετερογένεια των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των νοσηλευτών στην εφαρμογή της ΠΒΕ στην καθημερινή πρακτική τους εντοπίστηκε από τους Friesen-Storms et al (2015).

Η ΠΒΕ σχετίζεται με το επίπεδο εκπαίδευσης, τον επαγγελματικό ρόλο και τα έτη προϋπηρεσίας των νοσηλευτών (Majid et al 2011, Melnyk 2012, Stokke et al 2014, Baird & Miller 2015, Underhill et al 2015). Ωστόσο, τα κύρια εμπόδια που ανέφεραν οι νοσηλευτές για την υιοθέτηση της ΠΒΕ παραμένουν αμετάβλητα και περιλαμβάνουν την έλλειψη χρόνου, γνώσεων και των δεξιοτήτων. Άλλα εμπόδια που αναφέρθηκαν από νοσηλευτές περιλαμβάνουν την έλλειψη πόρων, την απουσία υποστήριξης από τη διοίκηση του οργανισμού που υπηρετούν και την έλλειψη αρμοδιότητας για να μπορέσουν να επιφέρουν τις απαραίτητες αλλαγές στην κλινική πρακτική.

Η έλλειψη χρόνου για να εφαρμόσουν οι νοσηλευτές την ΠΒΕ είναι καλά τεκμηριωμένη στη βιβλιογραφία και η παρούσα συστηματική ανασκόπηση το επιβεβαιώνει. Η ΠΒΕ περιγράφεται από τους νοσηλευτές ως ένα πρόσθετο καθήκον – αρμοδιότητα που προστίθεται στον ήδη μεγάλο φόρτο εργασίας τους (Gray et al 2012). Ο διαθέσιμος χρόνος έχει αναγνωριστεί και χαρακτηριστεί από πολλούς νοσηλευτές ως απαραίτητος για τη σωστή εφαρμογή ΠΒΕ (Breimaier et al 2011, Tan et al 2012, Yoder et al 2014, Mallion & Brooke 2016). Ο επαρκής χρόνος αφορά το χρόνο μακριά από την κλινική πρακτική και τις ευθύνες της φροντίδας των ασθενών κατά τη διάρκεια της βάρδιας. Ωστόσο, αν και η εύρεση χρόνου στην καθημερινή νοσηλευτική ρουτίνα φαίνεται εύκολη, εν τούτοις πολλές φορές είναι αδύνατο να υπάρξει λόγω της υπο-

στελέχωσης των νοσηλευτικών τμημάτων. Η ανάπτυξη νέων ρόλων και υποστήριξη κλινικών νοσηλευτών μέσω της διάδοσης των ερευνητικών δεδομένων μπορεί να είναι πιο πρακτικό και εφικτό να εφαρμοστεί.

Ένα άλλο πρόβλημα που ανιχνεύθηκε από την παρούσα συστηματική ανασκόπηση είναι η έλλειψη γνώσεων και δεξιοτήτων αναφορικά με την ΠΒΕ σε χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Αυστραλία (Thiel & Ghosh 2008, Brown et al 2009). Πολλοί νοσηλευτές ανέφεραν ότι είχαν δυσκολία στην αναζήτηση των κατάλληλων ερευνητικών δεδομένων στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, καθώς και σε άρθρα και περιοδικά (Gerrish & Cooke 2013). Σε πολλά νοσηλευτικά ιδρύματα έχουν αναπτυχθεί πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων, όπως για παράδειγμα με την παρουσία ενός βιβλιοθηκονόμου για την υποστήριξη των νοσηλευτών κατά την αναζήτηση πηγών, αν και αυτό δεν αντικαθιστά την αναγκαιότητα οι ίδιοι οι νοσηλευτές να αναπτύξουν αντίστοιχες δεξιότητες (Määttä & Wallmyr 2010).

Οι νοσηλευτές πιστεύουν ότι η ΠΒΕ θα βοηθήσει στη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης φροντίδας και ότι τα πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα είναι απαραίτητα για την επικαιροποίηση των νοσηλευτικών κλινικών παρεμβάσεων. Από την άλλη, όμως, είναι σύνηθες οι νοσηλευτές να μην εμπλέκονται στη διαδικασία της λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση των ασθενών, κάτι το οποίο επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο από τη μειωμένη αναγνώριση και σεβασμό προς το επάγγελμα (Jones et al 2000).

Μικρό ποσοστό νοσηλευτών είναι διατεθειμένοι να αφιερώσουν χρόνο για να εκπαιδευτούν στην ΠΒΕ (Nagy et al 2001). Οι νοσηλευτές χρειάζονται περισσότερη εκπαίδευση για να αναπτύξουν τις ερευνητικές τους δεξιότητες πριν τις εφαρμόσουν στην καθημερινή κλινική πρακτική (Brown et al 2009, Melnyk et al 2012).

Στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση αναφέρθηκε ότι οι περισσότεροι νοσηλευτές είχαν θετική στάση απέναντι στην ΠΒΕ, ενώ πολλοί λιγότεροι ήταν εξοικειωμένοι με αυτόν τον όρο. Η γνώση του όρου ΠΒΕ δεν εγγυάται, αυτόματα, και την πρακτική εφαρμογή της, κάτι το οποίο υποστηρίζεται εντόνως από τα αποτελέσματα της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης.

Οι προτάσεις που ανέφεραν οι νοσηλευτές για την εφαρμογή της ΠΒΕ ήταν αρχικά η ανάγκη ύπαρξης κουλούρας αποδοχής της αλλαγής, και ταυτόχρονα υποστήριξη από τους ανώτερους και τους συνάδελφους, αν και αυτό δεν αρκεί για να αλλάξει η καθημερινή πρακτική, καθώς οι ίδιοι αισθάνονται ότι δεν έχουν την εξουσία να επιβάλλουν την εφαρμογή των απαραίτητων αλλαγών (Gerrish & Cooke 2013, Baird & Miller 2015). Αυτή η έλλειψη εξουσίας μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω της ανάπτυξης συμμετοχικών συστημάτων διοίκησης, όπου

οι νοσηλευτές και οι νοσηλευτικές διοικήσεις συνεργάζονται και έχουν την ίδια βαρύτητα στη λήψη αποφάσεων. Μέσω αλλαγών των πολιτικών και των κατευθυντήριων οδηγιών επηρεάζεται θετικά η φροντίδα των ασθενών, αλλά και το περιβάλλον εργασίας (Dunbar et al 2007). Τα συμμετοχικά συστήματα διοίκησης μπορούν να αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη της έρευνας και της ΠΒΕ για τη βελτίωση των κλινικών πρακτικών και της έκβασης των ασθενών (Harris et al 2007).

Όσον αφορά την ικανότητά τους να κατανοούν την ερευνητική μεθοδολογία, τη γλώσσα και τα στατιστικά δεδομένα, οι περισσότεροι νοσηλευτές ισχυρίζονται ότι δυσκολεύονται να κατανοήσουν την ερευνητική ορολογία (Glacken 2002). Ακόμη πιο δύσκολη είναι η κατανόηση των στατιστικών μεθόδων, κάτι το οποίο αναφέρεται συχνά από τους νοσηλευτές ως εμπόδιο (Roxburgh 2006). Είναι γεγονός ότι οι νοσηλευτές προτιμούν να απευθύνονται σε ανεπίσημες πληροφορίες (πληροφορίες από συνομηλίκους ή συνάδελφους, πληροφορίες από το Διαδίκτυο) και όχι από επίσημες και έγκυρες πηγές (βιβλία, επιστημονικά περιοδικά ή βάσεις δεδομένων). Αν ήταν δυνατό οι νοσηλευτές στο νοσοκομείο να έχουν πρόσβαση σε μια βιβλιοθήκη για πληροφορίες θα μπορούσαν να εφαρμόσουν πιο άμεσα την ΠΒΕ. Από την άλλη, όμως, ακόμα σε αυτά τα νοσοκομεία που υπάρχουν βιβλιοθήκες, οι νοσηλευτές δεν γνωρίζουν την ύπαρξη τους (Gerrish et al 2008, Thiel & Ghosh 2008).

Το επίπεδο εκπαίδευσης των νοσηλευτών παίζει σημαντικό ρόλο στην πρόθεσή τους να εμπλακούν στην έρευνα και στην ΠΒΕ, αν και η στάση τους απέναντι στην ΠΒΕ στην αρχή της καριέρας τους είναι ουδέτερη (Forsman et al 2010). Αυτό υποδηλώνει ότι η αλλαγή στη νοσηλευτική εκπαίδευση από μόνη της δεν αρκεί για να επηρεάσει την υιοθέτηση, από τους νοσηλευτές, της ΠΒΕ. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το νοσηλευτικό προσωπικό γηράσκει, κυρίως επειδή έχουν αυξηθεί τα όρια συνταξιοδότησης και έχουν μειωθεί οι προσλήψεις νέων νοσηλευτών, εύκολα μπορεί να αντιληφθεί κανείς ότι ένα μεγάλο ποσοστό δεν έχει λάβει καθόλου εκπαίδευση αναφορικά με τη μεθοδολογία της έρευνας και την ΠΒΕ, καθώς δεν περιλαμβάνονταν στο πρόγραμμα σπουδών των σχολών τους (Melyn et al 2012).

Ένα πρόβλημα που υπάρχει με την εκπαίδευση των νοσηλευτών είναι ότι, σε πολλές χώρες, πολλοί καθηγητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι ιατροί, οι οποίοι έχουν διαφορετική θεώρηση για τη νοσηλευτική επιστήμη και θεωρία (Breimaier et al 2011). Στη Βόρεια Αμερική, όπου η ΠΒΕ αποτελεί μέρος του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών για πολλά χρόνια, οι νοσηλευτές με πολλά χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας παρουσιάζουν καλύτερες γνώσεις και εφαρμόζουν συνολικά την ΠΒΕ (Brown et al 2010, Majid et al 2011, Baird & Miller 2015). Στην Ευρώπη, από την άλλη, όπου η ΠΒΕ ενσωματώθηκε

πρόσφατα στα προγράμματα εκπαίδευσης των νοσηλευτών, οι νεότεροι απόφοιτοι είναι εκείνοι που αναφέρουν καλύτερη γνώση και εφαρμογή στην καθημερινή κλινική πρακτική (González-Torrente 2012, Thorsteinsson 2013, Stokke et al 2014, Verloo et al 2016).

Θα πρέπει να δοθεί η ευκαιρία σε όλους τους νοσηλευτές να λάβουν κατάλληλη εκπαίδευση έτσι ώστε να αποκτήσουν εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους να διεξάγουν έρευνα και να εφαρμόζουν αλλαγές. Στην Ελλάδα αυτό θα μπορούσε να γίνει μέσω του επιμελητηρίου. Οι νοσηλευτές, για παράδειγμα, που εργάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο και είναι εγγεγραμμένες στο αντίστοιχο επιμελητήριο (Nursing and Midwifery Council, NMC) είναι υποχρεωμένοι, μέσω της διαδικασίας ανανέωσης της άδειας επαγγέλματος, να αποδεικνύουν ότι έχουν επικαιροποιημένες γνώσεις και δεξιότητες μέσω της τακτικής μάθησης και της επαγγελματικής ανάπτυξης (NMC, 2015b). Η διαδικασία της ανανέωσης της άδειας επαγγέλματος επικεντρώνεται στη συνεχή ικανότητα των νοσηλευτών να ασκούν το επάγγελμα με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα, ενώ ταυτόχρονα περιλαμβάνει την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και ανταπόκριση στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των ασθενών και των λοιπών επαγγελματιών υγείας, πράγματα που περιλαμβάνονται στην ΠΒΕ.

Περιορισμοί

Υπάρχουν αρκετοί περιορισμοί όσον αφορά τις μελέτες που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση. Πρώτον, αν και τα αποτελέσματα αυτών των μελετών δημοσιεύθηκαν μεταξύ 2013 και 2018, η συλλογή των δεδομένων σε μερικές μελέτες έγινε από το 2010. Δεύτερον, το δείγμα των μελετών προέρχεται από ένα ευρύ φάσμα χωρών με διαφορετικές δομές και συστήματα υγειονομικής περίθαλψης, ενώ δεν βρέθηκε καμία μελέτη που να έχει διεξαχθεί στην Ελλάδα. Η αναγκαιότητα εφαρμογής της ΠΒΕ φαίνεται ομόφωνη σε όλες τις χώρες, με την εξασφάλιση πόρων, καθοδήγηση, θέσπιση πολιτικών, διαδικασιών και εθνικών κατευθυντήριων οδηγιών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υπάρχει ένα συνεχές διεθνές ενδιαφέρον για την ΠΒΕ. Είναι απαραίτητο όλοι οι νοσηλευτές να εκπαιδεύονται στη χρήση της ΠΒΕ ώστε να είναι σε θέση να αξιολογούν τις έρευνες που εντοπίζονται στη βιβλιογραφία και να μπορούν να εφαρμόσουν αλλαγές που βασίζονται στην ΠΒΕ. Τα δεδομένα από την παρούσα συστηματική ανασκόπηση έδειξαν ότι τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νοσηλευτές κατά την εφαρμογή της ΠΒΕ στην κλινική πρακτική είναι όμοια σε όλες τις χώρες του κόσμου. Απαιτούνται καινοτόμες προσεγγίσεις για την υιοθέτηση της ΠΒΕ ώστε οι διαδικασίες που περιλαμβάνει να μην

θεωρούνται ως πρόσθετος φόρτος εργασίας ή επιβάρυνση του νοσηλευτή στο κλινικό του έργο.

Έχει αναγνωρισθεί ότι τα ευρήματα μίας έρευνας χρειάζονται περίπου 17 χρόνια μέχρι να εφαρμοστούν πλήρως στην καθημερινή κλινική πρακτική (Morris et al 2011). Παρόλο τη διατυπωμένη άποψη των νοσηλευτών για τη χρησιμότητα και αξιοποίηση της έρευνας σχετικά με τη βελτίωση της έκβασης των ασθενών, η υιοθέτηση

της ΠΒΕ δεν είναι καθολική ούτε παγκόσμια.

Η εισαγωγή της ΠΒΕ στα προγράμματα σπουδών των νοσηλευτικών σχολών, καθώς και η συστηματική ενσωμάτωσή της στην καθημερινή κλινική πρακτική, θα ενισχύσει σημαντικά τις δεξιότητες των νοσηλευτών, αλλά και θα βελτιώσει την ποιότητα της φροντίδας (Hanrahan et al 2015, Warren et al 2016, Cullen et al 2017).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baird L.M. & Miller T. (2015). Factors influencing evidence-based practice for community nurses. *British Journal of Community Nursing* 20(5):233-42.
- Breimaier H.E., Halfens R.J., Lohrmann C. (2011). Nurses' wishes, knowledge, attitudes and perceived barriers on implementing research findings into practice among graduate nurses in Austria. *Journal of Clinical Nursing* 20(11-12): 1744-56.
- Brown C.E., Kim S.C., Stichler J.F. & Fields W. (2010). Predictors of knowledge, attitudes, use and future use of evidence-based practice among baccalaureate nursing students at two universities. *Nurse Education Today* 30:521-527.
- Brown C., Ecoff L., Kim S., Wickline M., Rose B., Klimpel K. & Glaser D. (2010). Multi-institutional study of barriers to research utilization and evidence-based practice among hospital nurses. *Journal of Clinical Nursing* 19:1944-1951.
- Brown C., Wickline M., Ecoff L. & Glaser D. (2009). Nursing practice, knowledge, attitudes and perceived barriers to evidence-based practice at an academic medical center. *Journal of Advanced Nursing* 65(2):371-381.
- Cullen L., Wagner M., Matthews G. & Farrington M. (2017). Evidence into practice: integration within an organizational infrastructure. *Journal of PeriAnesthesia Nursing* 32:247-256.
- Davidson J. & Brown C. (2014). Evaluation of nurse engagement in evidence-based practice. *AACN Advanced Critical Care* 25(1):43-55.
- Dunbar B., Park B., Berger-Wesley M., Cameron T., Lorenz B.T., Mayes D. & Ashby R. (2007). Shared governance: making the transition in practice and perception. *Journal of Nursing Administration* 37(4):177-83.
- Eizenberg M.M. (2011). Implementation of evidence-based nursing practice: nurses' personal and professional factors? *Journal of Advanced Nursing* 67(1):33-42.
- Forsman H., Rudman A., Gustavsson P., Ehrenberg A. & Wallin L. (2010). Use of research by nurses during their first two years after graduating. *Journal of Advanced Nursing* 66(4):878-90.
- Friesen-Storrs J., Moser A., Loo S., Beurskens A. & Bours G. (2015). Systematic implementation of evidence-based practice in a clinical nursing setting: a participatory action research project. *Journal of Clinical Nursing* 24:57-68.
- Gerrish K., Ashworth P., Lacey A. & Bailey J. (2008). Developing evidence-based practice: experiences of senior and junior clinical nurses. *Journal of Advanced Nursing* 62:62-73.
- Gerrish K. & Cooke J. (2013). Factors influencing evidence-based practice among community nurses. *Journal of Community Nursing* 27(4):98-101.
- Glacken M. (2002). Research and development in a Northern Ireland trust. *Nursing Standard* 16:33-37.
- González-Torrente S., Pericas-Beltrán J., Bennasar-Veny M., Adrover-Barceló R., Morales-Asencio J.M. & De Pedro-Gómez J. (2012). Perception of evidence-based practice and the professional environment of Primary Health Care nurses in the Spanish context: a cross-sectional study. *BMC Health Services Research* 12:1-9.
- Gray M., Joy E., Plath D. & Webb S.A. (2012). Implementing evidence-based practice: a review of the empirical research literature. *Research on Social Work Practice* 23(2):157-66.
- Hanrahan K., Wagner M., Matthews G., Stewart S., Dawson C., Greiner J., Pottinger J., Vernon-Levett P., Herold D., Hottel R., Cullen L., Tucker S. & Williamson A. (2015). *Sacred Cow Gone to Pasture: A Systematic Evaluation and Integration of Evidence-Based Practice. Worldviews on Evidence-Based Nursing* 12:3-11.
- Harris K., Spinweber C., Doherty M., Milligan L., Addy L. & Hydo B. (2007). The integration of a nurse model to increase clinical excellence. *Journal of Nurses Staff Development* 23(3):12-17.
- Hauck S., Winsett R. & Kuric J. (2012). Leadership facilitation strategies to establish evidence-based practice in an acute care hospital. *Journal of Advanced Nursing* 69(3):664-674.
- Heydari A., Mazlom S.R., Ranjbar H. & Scurlock-Evans L. (2014). A study of Iranian nurses' and midwives' knowledge, attitudes, and implementation of evidence-based practice: the time for change has arrived. *Worldviews on Evidence Based Nursing* 11(5):325-31.
- Institute of Medicine (2001). Crossing the quality chasm: A new health system for the 21st century. Washington, D.C: National Academy Press
- Jones P.S., O'Toole M.T. & Ngyuen H. (2000). Empowerment of nursing as a socially significant profession in Vietnam. *Journal of Nursing Scholarship* 32:317-21.
- Määttä S. & Wallmyr G. (2010). Clinical librarians as facilitators of nurses' evidence-based practice. *Journal of Clinical Nursing* 19(23-24):3427-34.
- Majid S., Foo S., Luyt B., Zhang X., Theng Y.L., Chang Y.K. & Mokhtar I.A. (2011). Adopting evidence-based practice in clinical decision making: nurses' perceptions, knowledge, and barriers. *Journal of the Medical Library Association* 99:229-236.
- Mallion J. & Brooke J. (2016). Community- and hospital-based nurses' implementation of evidence based practice: are there any differences? *British Journal of Community Nursing* 21:148-154.
- Melnik B.M. (2012). Achieving a high-reliability organization through implementation of the ARCC model for systemwide sustainability of evidence-based practice. *Nursing Administration Quarterly* 36:127-135.
- Melnik B.M. & Fineout-Overholt E. (2011). *Evidence-Based Practice in Nursing & Healthcare: A Guide to Best Practice* (Second Edition ed.). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.
- Melnik B., Fineout-Overholt E., Gallagher-Ford L. & Kaplan L. (2012). The state of evidence-based practice in US Nurses: Critical implications for nurse leaders and educators. *Journal of Nursing Administration* 42(9):410-417.
- Morris Z.S., Wooding S. & Grant J. (2011). The answer is 17 years, what is the question: understanding time lags in translational research.

- Journal of Royal Society of Medicine* 104(12):510–20.
- Nagy S., Lumby J., McKinley S. & Macfarlane C. (2001). Nurses' beliefs about the conditions that hinder or support evidence based nursing. *International Journal of Nursing Practice* 7:314–21.
- Nguyen T.N. & Wilson A. (2016). Knowledge, skills, and attitudes to implementing best practice in hospitals in Central Vietnam. *International Journal of Evidence Based Healthcare* 14(4):142–149.
- Nursing and Midwifery Council. (2015b). Revalidation. Your step-by-step guide through the process. Aváκtnon anó: <http://revalidation.nmc.org.uk>
- Pereira F., Pellaux V. & Verloo H. (2018). Beliefs and implementation of evidence-based practice among community health nurses: A cross-sectional descriptive study. *Journal of Clinical Nursing* doi: 10.1111/jocn.14348.
- Pétre B., Gillain N., Jacqmin N., Adriaenssens J., Vandenbosch K., Gillet P., Vander Stichele R., Thienpont G. & Guillaume M. (2018). Perception of Belgian nurses about evidence-based clinical practice implementation: a focus group study. *Acta Clinica Belgium* 73(2):110–118.
- Roxburgh M. (2006). An exploration of factors which constrain nurses from research participation. *Journal of Clinical Nursing* 15:535–45.
- Saunders H. & Vehviläinen-Julkunen K. (2017). Nurses' Evidence-Based Practice Beliefs and the Role of Evidence-Based Practice Mentors at University Hospitals in Finland. *Worldviews on Evidence Based Nursing* 14(1):35–45.
- Skela-Savič B., Hvalič-Touzery S. & Pesjak K. (2017). Professional values and competencies as explanatory factors for the use of evidence-based practice in nursing. *Journal of Advanced Nursing* 73(8):1910–1923.
- Stokke K., Olsen N.R., Espehaug B. & Nortvedt M.W. (2014). Evidence based practice beliefs and implementation among nurses: a cross-sectional study. *BMC Nursing* 13:8.
- Tan M., Akgün Sahin Z. & Kardas Özdemir F. (2012). Barriers of research utilization from the perspective of nurses in Eastern Turkey. *Nursing Outlook* 60(1):44–50.
- Thiel L. & Ghosh Y. (2008). Determining registered nurses' readiness for evidence-based practice. *Worldviews on Evidence Based Nursing* 5:182–92.
- Thorsteinsson H.S. (2013). Icelandic nurses' beliefs, skills, and resources associated with evidence-based practice and related factors: a national survey. *Worldviews on Evidence Based Nursing* 10(2):116–26.
- Underhill M., Roper K., Siefert M.L., Boucher J. & Berry D. (2015). Evidence-based practice beliefs and implementation before and after an initiative to promote evidence-based nursing in an ambulatory oncology setting. *Worldviews on Evidence Based Nursing* 12(2):70–78.
- Verloo H., Desmedt M. & Morin D. (2017). Beliefs and implementation of evidence-based practice among nurses and allied healthcare providers in the Valais hospital, Switzerland. *Journal of Evaluation Clinical Practice* 23(1):139–148.
- Warren J.I., Montgomery K.L. & Friedmann E. (2016). Three-Year Pre-Post Analysis of EBP Integration in a Magnet-Designated Community Hospital. *Worldviews on Evidence-Based Nursing* 13:50–58.
- White-Williams C., Patrician P., Fazeli P., Degges M.A., Graham S., Andison M., Shedlarski A., Harris L. & McCaleb K.A. (2013). Use, knowledge, and attitudes toward evidence-based practice among nursing staff. *Journal of Continuing Education in Nursing* 44(6):246–54, quiz 255–6.
- Yoder L.H., Kirkley D., McFall D.C., Kirksey K.M., Stalbaum A.L. & Sellers D. (2014). CE: Original Research: Staff nurses' use of research to facilitate evidence-based practice. *American Journal of Nursing* 1

Πίνακας 1. Απώψεις των νοσηλευτών για την εφαρμογή πρακτικών βασισμένες σε ενδείξεις στην κλινική πράξη.

Μελέτη	Είδος Μελέτης	Σκοπός	Δείγμα	Εργαλείο	Αποτελέσματα
Pereira et al., 2018	Περιγραφική, συγχρονική μελέτη	Διερεύνηση των πεποιθήσεων σχετικά με την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις	136 νοσηλευτές της κοινότητας στην Ελβετία	EBP Beliefs Scale: 16 ερωτήσεις EBP Implementation Scale: 17 ερωτήσεις	Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες γνώριζαν για την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις και ήταν θετικοί στην εφαρμογή. Οι περισσότεροι ήταν διατεθειμένοι να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους για να μπορούν να το πράξουν. Οι πρακτικές βασισμένες σε ενδείξεις που απαιτούσαν επιστημονικές γνώσεις και δεξιότητες υλοποιήθηκαν λιγότερο συχνά.
Pétré et al., 2018	Ποιοτική μελέτη	Αξιολόγηση των συνισθημάτων των νοσηλευτών για την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις	56 Νοσηλευτές από το Βέλγιο που εργάζονταν σε διάφορους χώρους (κατ' οίκον, νοσοκομεία, ψυχιατρική περίθαλψη, φροντίδα χρονίων πασχόντων και γηροκομεία)	Ερωτήσεις ανοικτού τύπου	Οι νοσηλευτές είχαν μικρή εξοικείωση με την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις. Εμπόδια για την ενσωμάτωση της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις: έλλειψη χρόνου, έλλειψη δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ανάλυση, επεξεργασία και εφαρμογή πληροφοριών, έλλειψη υποστήριξης από τη διοίκηση και έλλειψη αναγνώρισης του νοσηλευτικού επαγγέλματος.
Saunders & Vehviläinen-Julkunen, 2017	Περιγραφική, συγχρονική μελέτη	Διερεύνηση των απόψεων των νοσηλευτών για την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις και του ρόλου των συμβούλων της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις.	943 νοσηλευτές οξείας φροντίδας από 5 πανεπιστημιακά νοσοκομεία στη Φινλανδία	Ερωτηματολόγιο μέτρησης της ετοιμότητας των νοσηλευτών για την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις των Stevens, Puga και Low (2012).	Οι νοσηλευτές ανέφεραν χαμηλά επίπεδα πεποιθήσεων για την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις. Οι νεότεροι σε εμπειρία νοσηλευτές και εκείνοι με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης είχαν ισχυρότερες πεποιθήσεις ως προς τον βαθμό στην οποία η κλινική νοσηλευτική πρακτική μπορεί να βασιστεί σε ενδείξεις.
Skela-Savi et al., 2017	Συγχρονική, μη πειραματική, ποσοτική μελέτη	Διερεύνηση της σχέσης μεταξύ αξιών, ικανοτήτων, επλεγμένων χαρακτηριστικών θέσεων εργασίας και χρήσης πρακτικών που βασίζονται σε ενδείξεις.	780 νοσηλευτές από 20 νοσοκομεία στη Σλοβενία.	Nurse Professional Values Scale-R, Nurse Competence Scale, Evidence-Based Practice Beliefs and Implementation Scale.	Οι νοσηλευτές υποστηρίζουν ότι η πρακτική που βασίζεται σε ενδείξεις είναι χρήσιμη στην κλινική πρακτική, αλλά δεν διαθέτουν τις γνώσεις για την εφαρμογή της στην πρακτική. Η εφαρμογή της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις είναι χαμηλή.
Verloo et al., 2017	Συγχρονική μελέτη	Διερεύνηση των πεποιθήσεων και της εφαρμογής της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις	1899 νοσηλευτές από 9 νοσοκομεία οξείας περίθαλψης στο Valais της Ελβετίας	EBP Beliefs Scale: 16 ερωτήσεις EBP Implementation Scale: 17 ερωτήσεις	Οι νοσηλευτές είχαν θετική στάση απέναντι στην πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις και ήταν πρόθυμοι να αυξήσουν τις γνώσεις τους για να καθοδηγήσουν την πρακτική. Ωστόσο, αναγνώρισαν την κακή εφαρμογή στην καθημερινή πρακτική. Η εκπαίδευση και η θέση ευθύνης σχετίστηκαν σημαντικά με την χρήση της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις.
Nguyen & Wilson, 2016	Περιγραφική, συγχρονική μελέτη	Διερεύνηση των γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων των νοσηλευτών για την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις.	234 νοσηλευτές από δύο μεγάλα νοσοκομεία στο Βιετνάμ.	2 Ερωτηματολόγια: 20 ερωτήσεις των των Nagy et al. (2001) 22 ερωτήσεις των των Pravnikoff et al. (2005)	Το 29,5% των ερωτηθέντων ήταν εξοικειωμένοι με την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις. Το 57,7% πίστευαν ότι η έρευνα ήταν χρήσιμη για τη βελτίωση της ποιότητας της νοσηλευτικής πρακτικής. Το 67,9% πίστευαν ότι η ανάλυση ερευνητικών άρθρων είναι μια κρίσιμη δραστηριότητα για να εξασκήσουν τη νοσηλευτική αποτελεσματικά και αποδοτικά.

Μελέτη	Είδος Μελέτης	Σκοπός	Δείγμα	Εργαλείο	Αποτελέσματα
Underhill et al., 2015	Συγκριτική μελέτη	Σύγκριση και περιγραφή των πεποιθήσεων των νοσηλευτών ογκολογίας και της ανταμειβόμενης εφαρμογής της πρακτικής ενδείξεις πριν και μετά την εφαρμογή μιας θεσμικής πρωτοβουλίας.	350 νοσηλευτές από ένα νοσοκομείο στη Βοστώνη, ΗΠΑ	EBP Beliefs Scale: 16 ερωτήσεις EBP implementation Scale: 17 ερωτήσεις	Το υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης σχετίστηκε με υψηλότερες βαθμολογίες EBP-B και EBP-I ($p < .05$).
Heydari et al., 2014	Περιγραφική, συγχρονική μελέτη	Διερεύνηση γνώσεων, στάσεων και πρακτικής των κλινικών νοσηλευτών και μαιών.	240 νοσηλευτές και μαιές από δημόσια νοσοκομεία του Mashhad στο Ιράν, με τουλάχιστον 1 έτος εμπειρίας	Ερωτηματολόγιο EBP των Upton & Upton (2006)	Οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανέφεραν χαμηλές γνώσεις ή δεξιότητες και πρακτική βασισμένες σε ενδείξεις, καθώς και μέτρια στάση. Οι νοσηλευτές είχαν σημαντικά πιο θετική στάση από τους ($p < .001$).
Thorsteinsson, 2013	Περιγραφική μελέτη	Διερεύνηση της ικανότητας των νοσηλευτών να παρέχουν φροντίδα βασισμένη σε ενδείξεις, όπως μετράται από τις πεποιθήσεις τους, την αντίληψη δεξιοτήτων και την πρόθεση σε κατάλληλους πόρους.	540 νοσηλευτές στην Ισλανδία	EBP Beliefs Scale 16 ερωτήσεις ILNP 71 ερωτήσεις	Οι συμμετέχοντες πίστευαν έντονα στην αξία της πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις για την περιθαλψη των ασθενών, αλλά ήταν λιγότερο αίγουροι για τις δικές τους γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται. Οι περισσότεροι ρωτούν συνομηλίκους όταν χρειάζονται πληροφορίες, αντί βιβλιογραφίας. Κύριο εμπόδιο: έλλειψη δεξιοτήτων αναζήτησης. Η χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας στην πρακτική συνδέθηκε με θετικές πεποιθήσεις, εξοικείωση και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις.

Διάγραμμα ροής

Looking into the nurses' views regarding implementation of Evidence-Based Nursing in clinical practice

Efrosini Papadopoulou¹, Evridiki Kamba², Areti Stavropoulou³, Martha Kelesi⁴

1. RN, MSc, "Saint Paul" General Hospital of Thessaloniki

2. Assistant professor, Faculty of Nursing, West Attica University

3. Lecturer, Faculty of Nursing, West Attica University

4. Professor, Faculty of Nursing, West Attica University

ABSTRACT

Introduction: Although there are plenty of guidelines and protocols for clinical practice, the implementation, by healthcare professionals, of evidence-based practice (EBP) is not quite widespread in clinical practice. Evidence-based practice is related with improved patient outcomes and cost-effective care.

The purpose of this study was to investigate the nurses's views regarding the implementation of EBP in clinical practice.

Methods: This is a systematic review. The literature review was conducted in Pubmed database with specific key-words and it consisted of last five years publications in English or Greek language. Initially 417 articles were found, of which ten, full text, clinical and multicentered studies, meta-analysis and comparison studies were finally selected.

Results: Almost half of the nurses knew about EBP, had a positive attitude, and were keen to increasing their knowledge to follow the new trends in clinical practice. Nurses are less familiar with EBP, but argued that it is useful in clinical practice even though they lack the knowledge to implement it. Although most nurses knew what EBP was, they were less confident about their own knowledge and skills required. EBP needing advanced scientific knowledge and skills have been less frequently implemented. Lack of time, lack of skills required to search for information, processing and implementation of information, lack of administrative support and the lack of recognition of nursing profession were found to be the main obstacles in applying EBP in clinical practice. Younger nurses, those with a higher level of education, who held an administrative position and a full-time job had stronger views regarding the extent to which clinical nursing practice can be based on EBP.

Conclusions: All nurses need to be properly educated and trained in order to be able to evaluate research and apply evidence-based changes in clinical practice. The introduction of evidence-based practice into nursing curricula, as well as its systematic integration into everyday clinical practice, will greatly enhance nurses' conviction.

Key-words: Attitudes, beliefs, evidence-based practice, nurses, obstacles

Corresponding author: Efrosini Papadopoulou
e-mail: efro.pap@gmail.com

Submission date: 22/06/2018
Publication date: July 2019

Citation: Papadopoulou E., Kamba E., Stavropoulou A. & Kelesi M. (2019). Looking into the nurses's views regarding implementation of Evidence-Based Nursing in clinical practice. Hellenic Journal of Nursing Science 12(3): 20-30, DOI: <https://doi.org/10.24283/hjns.2019.3.3>